

2017

**ГОДИШЕН ДОКЛАД
ЗА НАБЛЮДЕНИЕ НА
ПРОИЗВОДСТВОТО ЗА
ПРЕДОСТАВЯНЕ НА
МЕЖДУНАРОДНА ЗАКРИЛА В
БЪЛГАРИЯ¹**

Български хелзинкски комитет

Програма за правна защита на бежанци и мигранти

Въведение

Настоящият годишен доклад се основава на наблюдение, насочено върху институционалната уредба и фактическото взаимодействие между различните държавни органи, както и върху правните и практически стандарти за провеждане на производствата, уредени в националното бежанско законодателство¹, и тяхното съответствие с общопризнатите принципи на международната закрила и общите правни стандарти в областта на убежището на Европейския съюз (acquis communautaire).

От 1 януари до 31 декември 2017г. Държавната агенция за бежанците при МС е извършила следните производствени действия:

Общо извършени регистрации – 3700 регистрации, от които:

- РПЦ-София: 1939
- РПЦ-Харманли: 1106
- РПЦ-Баня: 265
- ТЦ-Пъстрогор: 390

Общо проведени интервюта на ДАБ през 2017 г. – 3573 интервюта, от които:

- РПЦ-София: 1763
- РПЦ-Харманли: 959
- РПЦ-Баня: 421
- ТЦ-Пъстрогор: 430

Общо изготвени решения на ДАБ през 2017 г. – 20837 решения, от които: за спиране - 6251, за прекратяване – 9662, общо за отказ във всички производства, включително последващи молби – 3048, за бежански статут – 804, за хуманитарен статут – 900.

От 1 януари до 31 декември 2017г. наблюдението е осъществено от 3 адвокати от БХК по отношение на общо 702 производствени действия в транзитните (ТЦ), регистрационно-приемателните центрове (РПЦ) на Държавната агенция за бежанците при Министерски съвет, наблюдение на постановени решения по молби за закрила и наблюдение на качеството на съдопроизводствата по разглеждане на жалби против решения на ДАБ. Наблюдаваните производствени действия кореспондират на същия брой лица, търсещи закрила, от които 453 мъже, 158 жени, 21 деца и 70 непридружени деца. Видовете производствени действия, които са наблюдавани, включват:

- 163 регистрации (84 в ТЦ-Пъстрогор и в РПЦ-Харманли, 51 в РПЦ-Баня и 28 в РПЦ-София);
- 202 интервюта в производство по общия ред (121 в ТЦ-Пъстрогор и в РПЦ-Харманли, 32 в РПЦ-Баня и 49 в РПЦ-София);
- 244 решения на ДАБ по подадени молби за международна закрила;
- 93 съдебни заседания по жалби срещу решения на ДАБ.

Наблюдението през 2017г. е извършвано ad hoc поради липсата на достъпен седмичен график на планираните от ДАБ производствени действия.

Възпроизвеждането на настоящия доклад е допустимо с изключение за търговски цели и при условие за изрично посочване на източника.

¹ Закон за убежището и бежанците, в сила от 1 декември 2002г. (обн. ДВ бр.54/2002);

Съдържание

1. Част Първа: Методология на наблюдението
2. Част Втора: Резултати и констатации
 - 2.1. Производство по предоставяне на международна закрила
 - 2.1.1. Достъп до регистрация и процедура
 - 2.1.2. Уязвими групи
 - 2.1.3. Процедури спрямо непридружени деца
 - 2.1.4. Предоставяне на информация
 - 2.1.5. Доказателства
 - 2.1.6. Интервю
 - 2.1.7. Правна помощ
 - 2.2. Качество на решенията
 - 2.2.1. Своевременност
 - 2.2.2. Информация за страната на произход
 - 2.2.3. Фактически констатации
 - 2.2.4. Правни изводи
 - 2.2.5. Правна помощ при връчване на отрицателни решения.
 - 2.3. Съдебен контрол
 - 2.3.1. Общ профил на наблюдаваните съдопроизводства
 - 2.3.2. Равенство и недискриминация
 - 2.3.3. Превод
 - 2.3.4. Участие на прокуратурата
 - 2.3.5. Правна помощ
3. Част Трета: Препоръки

Част Първа: Методология

Предмет на наблюдението са производствените действия, провеждани по реда на Закона за убежището и бежанците от Държавната агенция за бежанците при Министерския съвет (ДАБ). Съгласно закона² ДАБ е компетентният национален орган, който осъществява регистрацията, разглеждането на индивидуални молби за убежище и закрила, подадени на територията на Република България и вземането на решения по тях.

Наблюдението обхваща всички фази на производствените действия на администрацията от регистрацията на търсещия закрила през отделните етапи на производството до връчването на решение по нея. Наблюдение се извършва също и върху качеството на актовете (решенията) на ДАБ, постановявани в административното производство и съдопроизводствата по жалби против отрицателни решения по молби за международна закрила.

Наблюдението се извършва ежеседмично на случаен принцип и включва събиране на данни за начина, способите и практиките по провеждане на производствата по ЗУБ, които се отразяват в стандартни формуляри за оценка на интервю (Приложение 1), оценка на решение (Приложение 2) и наблюдение на съдопроизводствата (Приложение 3).

Мониторингът на процедурата на административна фаза се осъществява в териториалните поделения на ДАБ, а именно:

- регистрационно-приемателните центрове (РПЦ) в гр. София, с. Баня, община Нова Загора и гр. Харманли;
- транзитния център (ТЦ) в с. Пъстрогор, община Свиленград;
- открития през 2016г. център или помещение от затворен тип в 3-ти блок на СДВНЧ София (кв. "Бусманци"), на подчинение на ДАБ, в който да се провежда производство по предоставяне на международна закрила в условия на задържане и ограничаване на свободата на движение при ограничението това да се прилага при определени условия и за възможно най-кратък срок.

Наблюдение върху актовете (решенията) на административния орган, постановявани в тези производства се извършва в териториалните поделения на ДАБ, а наблюдение върху съдопроизводствата по жалби против отрицателни решения, се извършва в съответните регионални административни съдилища и Върховния административен съд.

² Чл.2, ал.3 във връзка с чл.1А, ал.2 от Закона за убежището и бежанците (ЗУБ);

Част Втора: Резултати и констатации

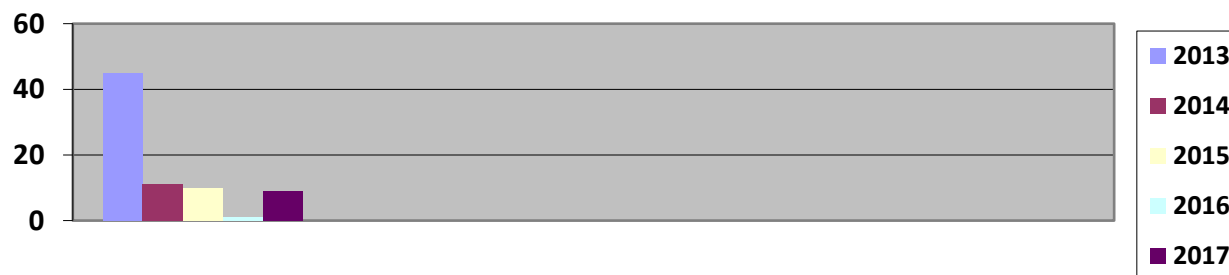
2.1. Производство по предоставяне на международна закрила

2.1.1. Достъп до процедура и регистрация

Националният закон урежда³ правото да се заяви молба за международна закрила както пред длъжностно лице от Държавната агенция за бежанците при МС, така и пред други държавни органи, които са длъжни незабавно да препратят молбата до ДАБ-МС. В България най-често тези други държавни органи са органи на МВР, и в частност, Главна дирекция „Гранична полиция“ или Дирекция „Миграция“, чиито служители получават молби за закрила от чужденци, находящи се на границата или в граничните зони; съответно, от чужденци, задържани в имиграционни центрове (т.нар. специални домове за временно настаняване на чужденци, СДВНЧ) заради липсата на валидни документи за самоличност или за нередовно пребиваване на територията на страната.

По правило, лицата, подали молба за международна закрила пред длъжностно лице на Държавната агенция за бежанците, следва да бъдат регистрирани в срок от 3 работни дни от подаването на молбата. Като изключение, когато молбата е направена пред други държавни органи, които не са компетентни съгласно националното законодателство да направят регистрация на лицата, подали молбата в срок от 6 работни дни от подаването ѝ. Съгласно закона⁴ ДАБ има задължение да регистрира лично чужденеца, който е подал молбата за закрила като за тази цел се попълва регистрационен формуляр, снемат се отпечатъци, провеждат се действия по обиск и преглед на вещите и се открива лично дело на чужденеца.

През 2017г. е налице **неспазване на срока за регистрация от 6 работни дни** средно с 19 календарни дни, равняващи се на 15 работни дни, или, **закъснение със средно 9 работни дни**. За сравнение този период през 2016г. този срок е 1 календарен ден, 10 календарни дни през 2015г., 11 календарни дни през 2014г. и 45 календарни дни през 2013г.

³ Чл. 58, ал. 3 и 4 от ЗУБ;

⁴ Чл. 61, ал. 2 от ЗУБ;

Като причина за неспазването на срока за задържане Държавната агенция за бежанците посочва забавяне на административните процедури по освобождаване на търсещите закрила от страна на Дирекция „Миграция“ на МВР. От своя страна, Дирекция „Миграция“ на МВР посочва като причина за просрочието забавяне от страна на Държавна агенция „Национална сигурност“ и просрочване на установения от закона срок от 6 работни дни при провеждането на индивидуалните проверки и скрининг.

2,5%⁵ от подалите молба за закрила в депортационните центрове са били задържани за повече от 3 месеца и 1,66%⁶ са изтърпели задържане над 6 месеца преди да бъдат освободени и преведени в център на ДАБ за регистрация и процедура. Спрямо тях достъпът до регистрация и процедура е осигурен едва след завеждане на дело срещу Дирекция „Миграция“ на МВР пред съд заради продължаване на задържането (принудителното настаняване) в СДВНЧ над срока от 6 работни дни и въпреки подадената молба за закрила до ДАБ.

Друго, доста по-съществено нарушение на закона, наблюдавано през 2017г. и обосновано от отказа на Дирекция „Миграция“ да освободи своевременно от СДВНЧ всички лица, подали молба за закрила, бе провеждането на **производства по предоставяне на международна закрила в центровете за административно задържане на чужденци (СДВНЧ)** от органите на ДАБ. През 2017г. в СДВНЧ на МВР наблюдението установи провеждането на общо 72 бежански производства в центрове за задържане на незаконно пребиваващи чужденци.

Съгласно практиката на съдилищата, в това число – Върховния административен съд⁷, с подаването на молба за предоставяне на закрила статуса на молителя се променя от незаконно пребиваващ чужденец на търсещо международна закрила лице. Промяната в правния статус настъпва автоматично, съгласно чл. 6, ал.1 Директива 2013/33/ЕС (Приемателна директива). Допълнително, в съображение 9 от Директива 2008/115/ЕС (Директива относно връщането) изрично сочи, че „гражданин на трета страна, който е подал молба за убежище в държава членка, не следва да бъде считан за лице, което е в незаконен престой на територията на държавата членка, до влизане в сила на отрицателно решение относно молбата или на решение, прекратяващо правото му на престой като кандидат за убежище“. Член 9, ал.1 от Директива 2013/32/ЕС (Процедурна директива) установява правото на лице, търсещо международна закрила, да остане в държавата единствено за целите на процедурата, докато решаващият орган се произнесе в съответствие с процедурите на първа инстанция. Това право не съставлява право на пребиваване, но то трансформира незаконното пребиваване в законно, макар и ограничено в посочените времеви рамки. Изключение от това правило се предвижда досежно последващи молби. Правото на оставане в страната на лицето, подало първа молба за закрила, е изрично регламентирано и в националния закон – в чл. 29, ал. 1, т. 1 ЗУБ. Поради това съдилищата приемат, че с промяната на правния статус лицата, заявили молба за закрила пред органите на МВР, отпада и правното основание за тяхното задържане в СДВНЧ и МВР следва да преразгледа заповедите за принудително настаняване (Решение на Съда на Европейския съюз от 30.05.2013 г., дело М. А., С-534/11, ЕУ: С: 2013:343).

⁵ 47 търсещи закрила от общо 2,292 лица, подали молба за закрила през 2017г. в депортационните центрове на ДМ-МВР;

⁶ 38 търсещи закрила от общо 10,914 лица, подали молба за закрила през 2016г. в депортационните центрове на ДМ-МВР;

⁷ Определение №612 от №612/17.01.2017г. на Върховен административен съд, Седмо отделение по адм.д.№ 14218/2016г.

При променения правен статус на лицата, кандидатствали за закрила, компетентният орган – председателят на Държавната агенция за бежанците, би могъл да приложи принудителна мярка и да постанови временно настаняване в център от затворен тип. Член 7, ал.1 и 2 от Директива 2013/33/ЕС дава право на държавите членки да определят мястото на пребиваване на лицето, търсещо закрила. Член 8, ал.1 от Директива 2013/33/ЕС дава изрично право на държавите членки да задържат лице, търсещо международна закрила, когато това е необходимо и не могат да се приложат ефективно по-леки принудителни административни мерки, а параграф 3 посочва лимитативно целите, с които лицето може да бъде задържано. Задържането с цел извеждане, уредено в чл. 44, ал. 6 от ЗЧРБ, съответно чл. 15 от Директива 2008/115/ЕС и задържането, постановено по отношение на лице, търсещо международна закрила, предвидено в чл. 7 и 8 Директива от 2013/33/ЕС и чл. 26 от Директива 2013/32/ЕС, съответно в чл.45б, ал. 1 ЗУБ, се обуславят от различни правни режими (Решение от 30.11.2009 г., делото К., С-357/09 Р., ЕУ: С: 2009:741, т. 45.)

Следователно, във всички случаи, когато има заявена молба за закрила в специалните домове за временно настаняване на чужденци (СДВНЧ) органите на МВР следва да отменят заповедите за задържане, издадени преди това на основание чл. 44, ал. 6 и 8 ЗЧРБ поради отпадане на предпоставките на закона. Компетентният орган – председателят на Държавната агенция за бежанците, може да постановява задържане на кандидати, търсещи международна закрила, ако счете, че са налице предпоставките на чл.45б, ал. 1 ЗУБ, но не може да провежда производства по ЗУБ в СДВНЧ, тъй като това съставлява нарушение на правилата на националното и европейското законодателство.

Становище на Държавната агенция за бежанците: В доклада е направен извод, че през 2017 г. е налице неспазване на срока за регистрация на чужденци, подали молби за закрила пред друг държавен орган, средно с 19 календарни дни. В него обаче не е посочено при наблюдение на регистрациите в кое териториално поделение е констатирано забавянето или ако е установено въз основа на други наблюдения извън обхвата на посочените в методологията това следва да бъде изрично отбелязано. През 2017 г. имаше няколко случая на забавени регистрации по отношение на чужденци, които говорят редки езици като тигриня, бенгалски, синхалски и др. от които липсват преводачи в Република България. В тези случаи с помощта на Европейската служба за подкрепа в областта на убежището (ЕСПОУ), бяха потърсени и осигурени преводачи във възможно най-кратки срокове. В доклада обаче не е изследвано как лица, владеещи единствено и само посочените езици са успели да изразят желанието си да получат международна закрила в Република България и да подадат молба за това.

2.1.2. Уязвими групи

В бежанските производства на всеки един етап служителите на ДАБ са длъжни да отчитат⁸ особеното положение и специалните потребности на чужденците от уязвима група.

Съгласно дефиницията на закона⁹ „лица от уязвима група“ са малолетните или непълнолетните, непридружените малолетни и непълнолетни, хората с увреждания, възрастните хора, бременните жени, самотните родители с ненавършили пълнолетие деца, жертвите на трафик на хора, лицата с тежки

⁸ Чл. 30а от ЗУБ;

⁹ §1, т. 17 от Допълнителните разпоредби на ЗУБ;

здравословни проблеми, лицата с психични разстройства и лицата, които са понесли изтезание, изнасилване или други тежки форми на психическо, физическо или сексуално насилие.

Наблюдението и през 2017 г. констатира продължаващата липса на установен механизъм за ранна идентификация на уязвимост на кандидатите за закрила и на специфичните им нужди. Според установените стандарти¹⁰ такава идентификация следва да бъде извършвана на най-ранния възможен етап, което в контекста на бежанската процедура означава, че идентификацията на уязвимостта трябва да се направи по време или непосредствено след личната регистрация в центровете на ДАБ. В някои от регистрационно-приемателни центрове на ДАБ и през 2017г. се провеждаха групови консултации на новонастанените кандидати за закрила, за установяване на най-острите социални нужди на лицата. В други центрове бе осигурено засилено присъствие на социалните експерти от щата на ДАБ при провеждане на регистрацията на кандидатите за закрила.

В резултат на това наблюдението констатира, че социално интервю с кандидатите за закрила е проведено в 36% (132 мониторираните случая). Така може да се отбележи, че през 2017г. идентификацията на уязвимите лица бе извършвана по-несистематично в сравнение с 2016г, когато този процент бе 41%¹¹ от мониторираните случаи на уязвими лица. Тъй като в преобладаващия брой случаи насочването за необходимостта от провеждане на социално интервю за идентификация на евентуална уязвимост се извършва *ad hoc* от длъжностните лица на ДАБ, извършващи регистрацията или по сигнал на неправителствени организации, социални медиатори, застъпници или адвокати, е необходимо да се регламентира същото като задължително спрямо всички регистрирани кандидати за закрила във вътрешните правила на ДАБ за провеждане на производството.

Становище на Държавната агенция за бежанците: Идентифицирането на специалните нужди на лицата от уязвимите групи, с акцент върху непридружените малолетни и непълнолетни лица, започва на възможно най-ранен етап, а именно при извършване на регистрация и/или първичен медицински преглед в съответния регистрационно-приемателен център. Всеки социален експерт/специалист отговаря за определен брой непридружени малолетни и непълнолетни лица и е в ежедневен контакт с тях, провежда социални интервюта, индивидуални консултации и групови информационни сесии, с цел идентифициране на техните индивидуални потребности. През 2017 г. Агенцията въведе процедура, съгласно която социалните експерти изготвят бърза оценка и последваща пълна оценка за определяне най-добрия интерес на детето. Служителите са преминали специализирано обучение във връзка с определянето на най-добрия интерес на детето. На базата на направените оценки се предприемат необходимите действия за оказване на подкрепа и насочване на непридружените деца чужденци съобразно техните индивидуални потребности.

Производството за предоставяне на международна закрила на лица, които принадлежат към уязвима група се провежда от служители със специална подготовка, които са преминали обучения от експерти на ЕСПОУ, по предварително разработени за целта модули. На тези обучения интервюиращите органи са запознати със създадения от ЕСПОУ специален инструмент за определяне на лица със специални потребности.

¹⁰ <http://www.unhcr-centraleurope.org/en/what-we-do/caring-for-the-vulnerable/caring-for-the-vulnerable-in-asylum.html>, а така също и <http://www.unhcr.org/4371fa162.pdf>

¹¹ 179 лица;

Основната цел на този инструмент е да улесни своевременното определяне на лицата със специални потребности във връзка с процедурата и/или приемането. Той може да се използва на всеки етап от процедурата за международна закрила.

2.1.3. Процедури спрямо непридружените деца

Непридружените деца, търсеци или получили закрила, отговарят изцяло на легалната дефиниция за деца в риск, тъй като те са останали на територията на Република България без грижата на своите родители. Поради това по отношение на тях следва да се приложат предвидените в Закона за закрила на детето мерки за закрила.

Наблюдението през 2017г. показва, че подобни мерки бяха предприемани само в най-сериозните случаи, касаещи деца в най-ранна възраст, както и деца в ситуация на домашно насилие. Както и през предходните години най-същественят неразрешен проблем в бежанската процедура остана провеждането ѝ спрямо непридружените деца без назначен настойник или попечител в нарушение на императивните изисквания на закона. Съгласно установената константна съдебна практика такива производства са незаконосъобразни, а също и производствата проведени спрямо непридружени деца без присъствието на правен представител, назначен от общинската администрация и съдействието на адвокат като техен процесуален представител и защитник на най-добрите им интереси. ВКБООН, УНИЦЕФ, БХК и другите неправителствени организации продължават да настояват за изменение на Семейния кодекс и уреждането в него на „особено настойничество“ на непридружените деца, търсеци закрила, което да отговори на спецификата на тяхната ситуация и по-специално на пълната липса на лица от роднинския им кръг, от които да бъде назначен настойник и настойнически съвет.

През 2017г. бяха наблюдавани 6 мониторирани случая на регистрации на непридружени деца, търсеци закрила без присъствието на представител, назначен от общинската администрация, определен от кмета на общината или от оправомощено от него длъжностно лице, съгласно Закона за убежището и бежанците. За разлика от изминалата година, в 100% от наблюдаваните регистрации се установи присъствието на социален работник от отдел „Закрила на детето“ към съответната регионална дирекция „Социално подпомагане“ (ОЗД-ДСП). Това съставлява значителен напредък в подобряване на услугите по закрила за непридружените деца през 2017г.

От друга страна обаче, едва в 19% (4 мониторирани случая) бе установена подкрепа или интервенция от страна на социалните работници от ОЗД-ДСП в полза на непридружените деца или друга намеса при необходимост по време на проведените с децата интервюта или други процесуални действия. Необходимо е повишаване на знанията и квалификацията на социалните работници относно особеностите на работата с непридружените деца и съществуващите трайни решения, за да се подобри качеството на закрилата им съгласно стандартите за защита на техния най-добър интерес.

Правна помощ на административна фаза на непридружените деца, търсеци закрила, не бе осигурявана, доколкото в 100% от наблюдаваните случаи непридружените деца не бяха представлявани от адвокат като техен процесуален представител в нарушение и на европейските общи стандарти за международна закрила в държавите членки на ЕС. Такъв не беше осигуряван и по време на връчването на решенията по

подадените от непридружените деца молби за международна закрила. В това число и при връчването на отрицателни решения, с които се отказва предоставянето на международна закрила на малолетни деца.

Едва в края на 2017г. представителите от общинската администрация, основно в региона на София, започнаха да заявяват искания за предоставяне на правна помощ към Националното бюро за правна помощ (НБПП) в случаите, когато са предизвестени от ДАБ, че е насрочена дата за връчване на решение за отказ на международна закрила на представляваните от тях непридружени деца. В тези случаи НБПП осигури и финансира предоставянето на правна помощ на непридружените деца в срок.

Съгласно закона ДАБ следва да осъществява контрол и да взема мерки за предпазване на малолетните или непълнолетните чужденци, търсещи международна закрила, от физическо или психическо насилие, жестоко, нечовешко или унижително отнасяне. Наблюдението установи, че през 2017г. малолетните непридружени деца, търсещи международна закрила бяха настанявани в общежитие „Овча Купел“, към РПЦ-София, където бе обособен отделен етаж за непридружени деца на територията на центъра, а непридружените непълнолетни деца в общежитието във „Военна рампа“ - в отделен за тях обособен коридор с ограничен достъп за останалите пълнолетни настанени лица. Въпреки предприетите мерки за подобряване на условията в посочените общежития, условията за настаняване в него през 2017г. все още не отговаряха на изискванията на детското законодателство и не предоставяха гаранции за защита на най-добрия интерес на настанените там деца. За непридружените деца не бе осигурена непрекъснатата 24-часова грижа, извън работното време на щатните социални експерти на ДАБ, когато децата като правило са оставяни сами и без надзор. Например, до средата на 2017г. храната за три дневни хранения се раздаваше два пъти дневно, включително и на непридружените деца в противоречие с изискванията на закона, макар до края на годината този проблем бе отстранен поетапно във всички териториални поделения на ДАБ. От края на месец март 2015г. търсещите закрила лица не получават индивидуални месечни помощи, регламентирани в закона и поради това, непридружените деца на практика са лишени от допълнителни средства за физическото си оцеляване, което е изцяло грижа на държавата. На практика и през 2017г. не бе постигнато съгласие кой е компетентният държавен орган, в чието задължение е да осигури служители, които да наблюдават състоянието на непридружените деца и при необходимост да дават препоръки за необходимите действия, които трябва да се предприемат за осигуряване на тяхната прехрана, здравословно състояние, образование и като цяло общо благосъстояние. Чрез финансиране от Фонд „Убежище, миграция и интеграция“ на Международната организация по миграция бе възложено да създаде сигурни зони за непридружените деца с денонощна грижа в териториалните поделения на ДАБ, но до края на 2017г. такива зони не бяха създадени или обособени, нито бе осигурена 24-часова грижа.

В края на 2017г. бе установено, че в РПЦ Харманли при съмнение във възрастта на търсещите закрила непридружени непълнолетни се провежда рентгенова експертиза на костната възраст при това без да се взема съгласието на назначеният им представител от общинската администрация. На децата, които са сметени за пълнолетни според проведеното изследване не се назначава представител съгласно закона, който при несъгласие на детето с оценката на възрастта му да им окаже съдействие за оспорването на резултатите от нея. Освен това, костната експертиза като метод за оценка на възрастта е международно призната от медицинската общност като неточна и даваща отклонение до 2 години, което е незадоволително. В тази връзка е препоръчително изготвянето и въвеждането на методика за комплексна

оценка на възрастта, която да се основава на неинвазивни медицински, познавателни и социално-психологически маркери.

Становище на Държавната агенция за бежанците: При осъществяване на вътрешен контрол върху процедурата за международна закрила, през 2017 г. бяха констатирани случаи, свързани с неправилното прилагането на разпоредбите на чл. 25 от ЗУБ и чл. 15 от Закона за закрила на детето. За отстраняване на тези слабости са предприети стъпки, като са изготвени указания и насоки към интервюистите в териториалните подразделения.

По отношение на установените шест мониториранни случая на регистрации на непридружени деца, търсещи закрила, без присъствието на представител, назначен по надлежния ред, следва да се отбележи, че възрастта на чужденеца се установява именно по време на регистрацията и на практика е невъзможно, преди или към момента на регистрацията, ДАБ да уведоми кмета на общината и евентуално ОЗД към ДСП – АСП по реда на чл. 15 от ЗЗД, които да назначат представител и той да присъства на регистрацията. С цел осигуряване най-добрия интерес на детето, по време на регистрацията на непридружен малолетен или непълнолетен чужденец присъства социален работник от ДАБ.

Независимо, че ДАБ не е орган по закрила на детето, с цел създаване на подходящи условия за настаняване на непридружените деца, търсещи закрила бяха обособени специални места за настаняване на непридружените деца търсещи закрила, като непридружените малолетни лица се настаняваха на отделен етаж в ниското крило на общежитието в кв. "Овча купел", а непълнолетните /които бяха предимно от Афганистан/ на отделен етаж на общежитието в кв. "Военна рампа". Освен това бе взето решение за изграждане на сигурни зони в РПЦ-София като се запази досегашното разпределение. За изграждането и функционирането на сигурните зони е изработен проект, който се изпълнява съвместно с Международната организация по миграция (МОМ) и предвижда следните дейности свързани с ремонтни работи, с инфраструктурни подобрения на помещенията и отделянето им съобразно възрастта на децата, оборудване на спалните помещения, обособяване на стаи за провеждане на обучителни и развлекателни дейности, назначаване на социални работници на непрекъснат работен график, осигуряване на отделна охрана.

2.1.4. Предоставяне на информация

Съгласно закона¹² чужденецът, заявил молба за международна закрила, се информира писмено на разбираем за него език относно реда за подаване на молбата, за процедурата, която ще се следва, и за неговите права и задължения, както и за организации, предоставящи правна и социална помощ на чужденци, не по-късно от 15 дни от подаването на молбата.

Когато обстоятелствата налагат това, тази информация може да бъде предоставена устно. Освен това, в края на 2015г. законът въведе изискването¹³ спрямо чужденец, задържан в места за задържане, специални домове за временно настаняване на чужденци или намиращ се на гранични контролно-пропускателни пунктове, включително в транзитните зони, при признаци че може да пожелае да подаде молба за

¹² Чл. 58, ал. 8 от ЗУБ, чл. 8 и чл. 12 от Директива 2013/32/ЕС (Процедурна директива);

¹³ Чл. 58, ал. 6 от ЗУБ, чл. 8 и чл. 12 от Директива 2013/32/ЕС (Процедурна директива);

международна закрила, да му се предоставя информацията относно възможността да направи това. За тази цел се осигурява превод за улесняване на достъпа до процедурата.

Във връзка с изпълнението на това задължение наблюдението констатира, че в 74% (273 мониторирувани случая) служителите на ДАБ са предоставили въвеждаща информация на търсещите закрила във връзка с производството им и техните права и задължения. Наблюдението установи, че задължението за връчване на писмена информация е изпълнено в 72% (265 мониторирувани случая) от случаите. В останалите 28% (100 мониторирувани случая) това задължение на ДАБ не е изпълнено с обяснение и под предлог спестяване на ресурси за превод и за разпечатване на информационните материали, както и че кандидатите масово изоставят производствата си в България, което налага тяхното спиране и последващо прекратяване.

Търсещите закрила, настанени в затворени центрове следва да получават информацията за правилника за вътрешния ред на съответния център, както и за техните права и задължения, като съгласно закона информацията се предоставя на разбираем за тях език¹⁴. През 2017г. това задължение не бе изпълнено.

Становище на Държавната агенция за бежанците: На всеки кандидат за закрила са предоставяли указанията за правата и задълженията му по време на процедурата в Република България. Указанията са преведени на език, който лицето разбира, а екземпляр на български език фигурира и е част от личното дело на чужденеца. Освен това на търсещите закрила се връчват и инструкции за задълженията им, при настаняването им в центровете на ДАБ, които също са на език, който те разбират. През изминалата година бяха разработени и монтирани в центровете на ДАБ редица информационни табла. За пълната информираност на чужденците, дори и в случаите когато са неграмотни, бяха специално разработени анимирани видео клипове, които се излъчват на монитори поставени на специално определени места.

Настанените в затворени центрове на ДАБ чужденци получават информацията за правилника за вътрешен ред на съответния център чрез информационни табла, поставени на видно място, на различни езици.

Не се приема изложеното в доклада, че поради липса на консумативи чужденците не са информирани за правата и задълженията им. След провеждане на процедура по реда на Закона за обществените поръчки ДАБ е сключила договор, в изпълнение на който през 2017 г. редовно са осигурявани канцеларски материали и консумативи.

2.1.5. Доказателства

Наблюдението на бежанските производства установи, че през 2017г. в 26% (97 мониторирувани случаи) търсещите закрила са представили документи в подкрепа на изложената от тях бежанска история. В 81% (79 случаи) е изготвен протокол от решаващия или интервюиращия орган на ДАБ за приемането им като гаранция за тяхното съобразяване при вземане на решение по молбата за закрила, но в останалите 19% (18 случаи) доказателствата не са били надлежно събрани и събирането им не е било установено чрез изготвяне на приемо-предавателен протокол. Налице е влошаване по този показател в сравнение с

¹⁴ Чл.45д, ал.1, т.5 ЗУБ;

2016г.¹⁵, което въпреки че е незначително влошава качеството на процедурата, доколкото неизпълнението на задължението за съставяне на протокол за събиране на доказателствата нарушава принципа за истинност¹⁶ в административния процес и в частност – в производства по предоставяне на международна закрила¹⁷.

В тази връзка, практиката на ДАБ да не осигурява необходимата гаранция за надлежното събиране на представените от кандидата доказателства чрез изготвянето на приемо-предавателни протоколи във всички случаи съставлява нарушение на процесуалните гаранции за правата на кандидатите за закрила и за обосноваването на решението по същество на молбата за закрила.

Съобразяването на доказателствата, представени в копие обаче, отбелязва сериозен спад през 2017г. На практика търсещите закрила често са лишени от възможността да съберат и представят всички свои доказателства в оригинал, какъвто е например случая със заплашителни писма от недържавни агенти на преследване, актове за гражданско състояние, издадени от нефункциониращи към момента администрации. Тези обстоятелства не бяха съобразявани от ДАБ в нарушение на принципа за тълкуване на съмнението в полза на бежанеца (принцип *in dubio pro fugitivo*)¹⁸.

2.1.6. Интервю

Чрез интервюто в бежанските производства се събират устни доказателства като се записват заявленията на кандидата за закрила и обясненията му за причините за напускане на страната на произход и за търсенето на международна закрила.

Националната уредба предвижда¹⁹, че веднага след регистрирането се определя дата за провеждане на интервю, а чужденецът, подал молба за международна закрила, се уведомява своевременно за датата на всяко следващо интервю.

Наблюдението установи, че през 2017г. в 59 % (215 мониторирани случаи) кандидатът е подписал поканата за интервю, но копие от нея не му е била връчена, а вместо това единствения екземпляр се събира на съхранение в личното му досие. Неизпълнението на задължението за надлежно уведомяване на кандидата за датата на насроченото интервю води до неявяване на посоченото интервю единствено поради незнание за неговото насрочване. В същото време неявяването на кандидата за закрила на интервюто се тълкува от служителите, вземащи решение, като мълчаливо оттегляне на подадената молба за предоставяне на закрила в България и се използва като основание за спиране и впоследствие, прекратяване на бежанското производство. Още в края на 2016г. тази практика беше преустановена в РПЦ-Харманли и РПЦ-Пъстрогор като на кандидатите за закрила се връчваха покани с посочване на датата и часа на насроченото интервю. Проблемът продължи да съществува във всички подразделения на РПЦ-София и в РПЦ-Баня до края на наблюдавания период 31 декември 2017г. Във всички центрове на ДАБ се наблюдава неизпълнение на

¹⁵ През 2016г. в 90% (82 от тези случаи) е изготвен протокол, но в останалите 10% (9 случая) доказателствата не са били надлежно събрани и събирането им не е било установено чрез изготвяне на приемо-предавателен протокол;

¹⁶ Чл. 7, ал. 2 от АПК;

¹⁷ Чл. 75, ал. 2 от ЗУБ;

¹⁸ Чл. 75, ал. 3 от ЗУБ;

¹⁹ Чл. 63а, ал. 1 и сл. от ЗУБ;

задължението за връчване на покани на кандидатите при пренасрочване на интервюто за друга дата, което се случва често поради липсата на достатъчно преводачи от определени езици.

Самото интервю следва да се проведе²⁰ на заявен от кандидата език, а когато това е невъзможно, на разбираем за кандидата език. Наблюдението установи, че в 2% (8 мониториранни случая) производствените действия с кандидатите са проведени от и на език, който те не владеят. Същото се извършва - в нарушение на закона - с помощта на други лица, търсеци закрила, които говорят езика на кандидата и този на осигурения преводач.

При провеждането на интервю законът изисква²¹ да се прави аудио или аудио-визуално записване и да се състави протокол. Наблюдението установи, че през годината аудиозаписи са извършени в 94% (191 мониториранни случая) от наблюдаваните производства, а само в 6% от случаите няма извършен аудиозапис като 1/3 от тези случаи касаят производства проведени в в СДВНЧ. Макар и в малка степен това нарушава изрично и императивно правило на закона и създава предпоставки освен за съмнение в правилността на проведеното интервю и в коректността на записаните в писмения протокол устни заявления, но също така и за невъзможност на съда да осъществи контрол при оспорване на протоколите от интервю на съдебна фаза.

Протоколът от проведеното интервю следва да се прочете на кандидата за закрила и да се подпише от него, преводача, съответно тълковника и от интервюиращия орган²². Наблюдението през 2017г. установи, че в 26% (95 мониториранни случая) от наблюдаваните производства протоколите от проведеното интервю или регистрационният лист от извършената първоначална регистрация на молбата за закрила не се изчитат преди подписването им от кандидатите за закрила. Това създава невъзможност за кандидатите за закрила да се уверят, че техните изявления и заявления от тях факти и обстоятелства са правилно отразени в протокола. Прочитането на протокола е важна гаранция с оглед установяването или отстраняването на противоречия между казаното по време на различните интервюта, но преди всичко досежно съобразяването на всички заявени факти и обстоятелства в тяхната логическа последователност при постановяване на решението по молбата за закрила.

[Становище на Държавната агенция за бежанците](#): Съгласно изискванията на ЗУБ интервю с търсещите закрила се извършва с помощта на преводач от и на език, който чужденецът е декларирал, че разбира. В повечето случаи това са езиците, които по време на регистрация, лицето е заявило че владее. При осъществяване на вътрешен мониторинг, през който преминават всички административни преписки на лица, търсеци закрила, не са установени случаи на проведени интервюта на език, който чужденците са заявили че не разбират и възразяват производството да се провежда на него.

Направена е констатация, че в 6% от 202 мониториранни случая (3 интервюта) липсва аудио-запис на интервюто. Вероятно в тези случаи се касае за техническа неизправност на записващата техника и не може да бъде изведен като пропуск, още повече да се правят изводи за сериозни нарушения и съмнения относно правилността на записаните в протокола заявления на чужденеца.

²⁰ Чл. 63а, ал. 7 от ЗУБ;

²¹ Чл. 63а, ал. 3 от ЗУБ;

²² Чл.63а, ал.8 от ЗУБ;

2.1.7. Правна помощ

Държавата следва да осигурява условия²³ за получаване на правна защита на чужденците, търсещи международна закрила в България. По принцип, физическите лица, които поради липсата на финансови средства не са в състояние да ангажират адвокат за оказване на правна защита и съдействие, могат да се ползват от правна помощ, финансирана от държавата. Държавата предоставя правната помощ чрез Националното бюро за правна помощ (НБПП) към Министерството на правосъдието. От март 2013 г. чужденците, търсещи международна закрила, са включени²⁴ в категориите лица, имащи право на правна помощ, финансирана от държавата.

През втората половина на 2017 година наблюдението установи положителната практика за съдействие от страна на ДАБ за назначаване на непридружените деца, търсещите закрила на правна помощ по време на връчване на решенията по молбите им за международна закрила.

За останалите категории лица, както и за непридружените деца по време провеждането на производството до издаването на решение правна помощ не беше осигурена в нито един от мониторираните случаи. Така, през 2017г. в 100% от наблюдаваните случаи на кандидатите за закрила не е била осигурена правна помощ от държавния бюджет чрез служебни адвокати от Регистъра за правна помощ към Националното бюро за правна помощ, включително задължителната по закон правна помощ и съдействие на децата²⁵ и особено – спрямо непридружените деца. Поради това както регулярна, така и спорадична правна помощ в центровете на ДАБ през 2017г. бе предоставяна основно от неправителствени организации, осигуряващи правна защита²⁶, а в отделни индивидуални случаи – и от частно практикуващи адвокати срещу заплащане. Правни консултации на лица, търсещи закрила, в това число и непридружени деца от април до декември на 2017г. бяха предоставяни и от МОМ с финансиране от ЕК по спешни мерки и от други източници на ЕС.

През декември 2017г. като подготовка за организирането на правна помощ за търсещите закрила ДАБ и НБПП приеха правила за подбора и организацията на работа на служебните адвокати, както и гаранции за качеството на предоставяната правна помощ.

2.1. Качество на актовете, издавани по молбите за закрила

2.2.1. Своевременно издаване на решенията по молбите за закрила

Съгласно закона²⁷ в срок до четири месеца от образуване на производството по общия ред интервюиращият орган следва да изготви становище, което заедно с личното дело се представя на председателя на Държавната агенция за бежанците за решаване.

В срок до 6 месеца от образуване на производство по общия ред председателят на Държавната агенция за бежанците трябва да вземе решение, с което да предостави или откаже статут на бежанец или

²³ Чл. 23, ал. 2 от ЗУБ;

²⁴ Чл. 22, ал. 8 от Закона за правната помощ;

²⁵ Чл.15, ал.8 от Закона за закрила на детето;

²⁶ Програмата за правна помощ на БХК, Фондация „Център за правна помощ – Глас в България“

²⁷ Чл. 75 от ЗУБ (в редакция ДВ бр.52/2007 г.);

хуманитарен статут. Шестмесечният срок може да бъде продължен от председателя на ДАБ с още 9 месеца, или общо до 21 месеца, но единствено при недостатъчност на събраните данни за конкретния случай. Кандидатът за закрила трябва в такъв случай да бъде уведомен за удължаването на срока – лично или чрез съобщение с обратна разписка.

От наблюдаваните през 2017 г. положителни и отрицателни решения по молби за закрила се установи, че в 92% (225 мониторирани случаи) указаният в закона срок е бил спазен, но в останалите 8% взимането на решението е било просрочено с един или повече месеци. В този смисъл като цяло е налице коректно спазване на сроковете за произнасяне по молби за закрила. Своевременното вземане на решение по молбата за закрила е основна процесуална гаранция за кандидатите, доколкото елиминира както правната несигурност за самите кандидати досежно техния статут и перспективи, така и предпоставките за нередности и корупция в хода на бежанската процедура.

В 100% от случаите обаче, при които е постановено решение по молбата за закрила извън шестмесечния срок, не е направено надлежно уведомяване на кандидата за закрила за удължаването на срока за вземане на решение по неговата молба.

Становище на Държавната агенция за бежанците: Сроковете за произнасяне по молби за международна закрила по ЗУБ са инструктивни и въпреки това не споделяме твърдението за забавяне на преписки през 2017. Изключение са случаите от правна и фактическа сложност, както и когато поради обективна невъзможност за провеждане на процесуални действия (липса на преводач от екзотични езици). В тези случаи производството на чужденците е било продължавано в съответствие и в рамките на предвиденото в ЗУБ.

2.2.2. Информация за страната на произход

Наблюдението установи, че едва в 47% (115 мониторирани случая) през годината решенията по молбите за закрила са били основани на актуална информация за държавата на произход, изготвена от ДАБ при коректно посочване на източниците на информацията. В 28% (70 мониторирани случая) посочената информация за държавата на произход е съответствала на диспозитива на издаденото решение, но в останалите 72% случаи информацията е била ирелевантна за конкретната бежанска история. В 100% или всички мониторирани случаи посочената информация в значителната си част е съставлявала общи факти, данни и обстоятелства, които нямат връзка с конкретния случай и в този смисъл се явяват ирелевантни за правилното му решаване.

2.2.3. Фактически констатации

През 2017г. едва в 30% (75 мониторирани случая) решенията по молбите за закрила идентифицират правилно основанията за предоставяне на закрила съгласно правните дефиниции на закона²⁸. Наблюдението установи, че в 51% (126 мониторирани случаи) диспозитивът на мониторираното решение е съответствал на изложените в него факти и обстоятелства. От друга страна обаче само в 31% (77 мониторирани случая) от тях се изследват всички материалноправни въпроси. В останалите 49% от наблюдаваните случаи е постановено решение чрез използване на повтарящи се стандартни параграфи за

²⁸ Чл.8 и чл.9 от ЗУБ;

отказ от предоставяне на закрила без те да кореспондират по какъвто и да било начин със заявената индивидуална история, изложените по преписката и по време на интервютата факти и обстоятелства или други данни, свързани с личността или опасенията на кандидата.

В нито един от мониторираните случаи (0%) решенията не посочват ясно кои обстоятелства се приемат за установени и кои не в конкретния случай. Също така в нито един от мониторираните случаи (0%) решаващият орган не излага мотиви за причините да приеме обясненията на кандидата досежно неяснотите или противоречията в бежанската история за недоверни, а това се прави бланкетно и голословно. Наблюдението показва, че едва в 2% (6 мониторирани случая) в решението се прави точен анализ на възможността молителят да се ползва от ефективна защита в страната си на произход, което е пряко свързано със забраната за връщане на чужденец на територията на държава, в която е застрашена неговата свобода или живот, уреден в чл.33 от Конвенцията за статута на бежанците от 1951 г. и възприет от чл.4, ал.3 от ЗУБ.

В нито един от мониторираните през 2017г. случаи, обаче, при постановяване на решение по подадената от непридружено дете молба за закрила не е направена оценка на неговата уязвимост във връзка с прилагането на предоставянето на хуманитарна закрила, регламентирана в закона (чл.9, ал.8 от ЗУБ).

Неправилната правна квалификация на молбата за международна закрила, неразбирането на връзката между фактическите и правните констатации и алогичните и превратни изводи се очертават като един от най-съществените и значителни проблеми при оценката в производствата по ЗУБ и произнасянето на решения по същество.

През 2017г. бе направено отстъпление от постигнатото през миналата година²⁹ подобрене досежно разпределянето на тежестта на доказване в бежанските производство. Така, в 61% (150 мониторирани случая) тежестта на доказване е правилно определена и разпределена, а в 68% (166 мониторирани случая) принципът за тълкуване на съмнението в полза на бежанеца (*in dubio pro fugitivo*) е бил приложен на практика.

2.2.4. Правни изводи

Наблюдението установи, че няма случаи, в които закрилата да е била отказана в противоречие със становището на интервюиста, провел процедурата по оценка на молбата за закрила.

В същото време като цяло само в 29% (73 мониторирани случая) при постановяване на решението е била налице правилна идентификация на наличието на основания по Конвенцията от 1951 г. за предоставяне на бежански статут и в 26% (64 мониторирани случая) - правилно идентифициране на наличието на основания за предоставяне на хуманитарен статут.

²⁹ През 2016г.: в 79% (155 мониторирани случая) тежестта на доказване е правилно определена и разпределена. В идентичен процент - 79% (155 мониторирани случая) принципът за тълкуване на съмнението в полза на бежанеца (*in dubio pro fugitivo*) е бил приложен на практика.

Коментар на Държавната агенция за бежанците: С оглед повишаване на теоретичната подготовка, опит и умения на служителите бяха проведени множество обучения, включително и с участието на партньори на ДАБ като ЕСПОУ, ВКБООН и МОМ. Обученията на ЕСПОУ се провеждаха по специално разработени модули, които се ползват във всички държави-членки.

Категорично не приемаме извода направен въз основа на ограничен брой мониторираните случаи, че едва 30% от решенията по молбите за закрила идентифицират правилно основанията за предоставяне на закрила съгласно правните основания на Закона.

През 2017 г. по дела срещу решения на ДАБ са постановени над 1300 решения на административните съдилища и Върховния административен съд. По обобщени данни в ДАБ близо 85 % от тези решения са в полза на административния орган, което показва едно много добро ниво на издаваните административни актове.

2.2.5. Правна помощ при връчване на отрицателни решения

През 2017г. правна помощ при връчване на отрицателни решения не е оказана в нито един от мониторираните случаи (0%). От средата на 2017г. представители от общинската администрация на непридружените деца, настанени в общежитието в „Овча купел“ Този стандарта следва да бъде приложим спрямо всички непридружени деца, търсеци закрила във всички териториални поделения на ДАБ с оглед на обстоятелството, че непридружените деца са в особено уязвимо положение, както и че за тях по принцип е невъзможно сами да организират защитата си срещу решение, с което им се отказва предоставянето на международна закрила и които.

Спазването на този правен стандарт е от съществено значение за достъпа до съд и реализацията на правото на кандидатите за закрила да организират своевременно и в срок своята защита против постановеното отрицателно решение по молбите им за закрила.

2.3. Съдопроизводства по бежански дела

2.3.1. Общ профил

През 2017 г. бе проведено наблюдение на съдопроизводствата по обжалване на отрицателни решения на общо 93 съдебни производства, от които 64 мъже, 22 жени, 1 придружени деца и 6 непридружено дете.

2.3.2. Равенство и недискриминация

В нито едно от наблюдаваните съдопроизводства не бяха установени прояви на дискриминация или неравносложно третиране на кандидатите за закрила от страна на съда или прокурорите, участващи в административния процес.

2.3.3. Превод

В 96% (90 мониторирани случая) в наблюдаваните съдебни заседания са проведени с участието и съдействието на преводач от езика, говорим от кандидата за закрила, по чиято жалба е образувано съответното съдопроизводство.

В 16% (15 мониторирани случая) назначените от списъка на съда преводачи са демонстрирали недостатъчно познаване на съответния чужд език или на българския език, или липса на познаване на съответните използвани специфични правни термини, което създава затруднения в комуникацията между съда и жалбоподателя – кандидат за закрила. И през 2017 година от страна на съда не се провеждаха действия по установяване квалификацията на преводача, и по-специално, когато същият не е български гражданин не се изследва степента на владеене на български език. Затрудненията на преводача с правилното боравене на специфичните юридически термини и непълния превод водят до лишаване на търсещия закрила от първопосредствено участие в съдебното разглеждане на неговата жалба срещу решение за отказ за предоставяне на закрила.

2.3.4. Участие на прокуратурата

Наблюдението констатира участие на прокуратурата в съдебните заседания по бежанските съдопроизводства в 86% (80 мониторирани случая). В 80% (64 мониторирани случая) обаче участието на прокуратурата е формално, с очевидно непознаване на казуса по делото и без да се представя мотивирано становище по конкретната жалба или казус.

2.3.5. Процесуално представителство

Общо в 70% (66 мониторирани случая) от наблюдаваните случаи кандидатите за закрила участваха в наблюдаваните съдопроизводства със съдействието на процесуален представител.

В 7% (7 мониторирани случая) адвокатите, упълномощени за съдействие и защита по съдопроизводствата обаче демонстрираха формално отношение и неподготвеност за защита по делото. В останалите 91% (72 мониторирани случая) адвокатите в бежанските съдопроизводства демонстрираха предварителна подготовка по делото и представиха детайлни аргументи в подкрепа на жалбата против отказа на международна закрила

На 13% (13 мониторирани случая) бе назначен служебен адвокат от съда по тяхна молба, а в 14 мониторирани случая кандидатите участваха в съдопроизводствата по тяхна жалба против отказ без процесуален представител.

Наблюдението установи увеличение на случаите, при които назначеният служебен адвокат няма формален подход към възложения му случай, а е проучил казуса, представя допълнителни доказателства и търси съдействие във връзка с организиране на най-добрата защита на търсещия закрила.

Част Трета: Препоръки

Препоръка 1. Да се предприеме изменение и допълнение на Наредбата за отговорността и координацията на държавните органи, приета с ПМС №332 от 28.12.2007г. като се разшири кръга на отговорните органи чрез включването на Държавна агенция „Национална сигурност“, за да се създадат освен правни и фактически предпоставки за безусловното спазването на императивния срок от 6 работни дни за регистрацията на лицата, заявили молба за международна закрила в условия на задържане в изпълнение на европейските правни стандарти.

Препоръка 2. Да се преустанови провеждането на производства за предоставяне на международна закрила в СДВНЧ към Дирекция „Миграция“ на МВР като спрямо лицата, за които са налице предпоставките за провеждането на определени производствени действия в условия на задържане, да се предприемат действия по законосъобразно настаняване в териториални поделения на ДАБ от затворен тип.

Препоръка 3. Насочването за необходимостта от провеждане на социално интервю за идентификация на евентуална уязвимост следва да се регламентира като задължително спрямо всички регистрирани кандидати за закрила във вътрешните правила на ДАБ за провеждане на производството.

Препоръка 4. Да се изготвят и въведат в приложение стандартни оперативни процедури (СОП) за първоначална и последваща идентификация и препращане на уязвими категории лица, както и за определяне на кръга от отговорните административни органи и техните функции и задачи по подпомагането на тази категория лица и особено по отношение на непридружените непълнолетни малолетни деца, търсеци закрила.

Препоръка 5. Държавната агенция за бежанците за организира ежегодни обучения на представителите на общинската администрация и социалните работници от отделите „Закрила на детето“, участващи в производства за предоставяне на международна закрила на непридружени деца досежно особеностите на тези производства и специфичните нужди на тази уязвима категория.

Препоръка 6. Да се осигурят изискуемите по закон „специални условия“ за настаняване на непридружените непълнолетни и малолетни деца по време на провеждане на производство по международна закрила при режим за полагане на 24-часова грижа.

Препоръка 7. Да се изготви и въведе методика за комплексна оценка на възрастта, която да се основава на неинвазивни медицински, познавателни и социално-психологически маркери при изготвянето на възрастовите експертизи.

Препоръка 8. Връчването на отрицателни решения по молби за закрила и особено по отношение на всички непридружени непълнолетни и малолетни деца във всички териториални поделения на ДАБ да се извършва задължително в присъствието на адвокат, който да предостави съвет и съдействие на кандидата за закрила за обжалване и достъп до съд.

Препоръка 9. Да се разработи отделен въпросник за провеждане на интервю, съобразен с възрастта на търсещите закрила непълнолетни и малолетни деца, както и да се обособят помещения за провеждане на интервюта с деца, където да се създаде обстановка, подходяща за тяхното изслушване.

Препоръка 10. Да се ангажира съдействието на административните съдилища за изготвянето на указания за решаващите и интервюиращите органи на ДАБ относно допустимите доказателства и доказателствени средства и разпределянето на доказателствената тежест в производства за предоставяне на международна закрила.

Препоръка 11. Да се предприемат необходимите мерки за непрекъснато осигуряване на преводачи от всички говорими от кандидатите езици във всички териториални поделения на Държавната агенция за бежанците, за да не се допуска превод по време на производството от страна на преводачи от език, който кандидата не разбира или с помощта на други кандидати за закрила.

Препоръка 12. Информацията за страните на произход, генерирана от Дирекция „Международна дейност“ да бъде достъпна на сайта на ДАБ за останалите участници в административното производство – представители от общинската администрация, социални работници, адвокати и служебни защитници, съдии и прокурори.

Препоръка 13. Да се изготвят преводи на правилниците за вътрешен ред както в откритите, но особено за закритите центрове на ДАБ, които да бъдат направени достъпни за настанените в тях кандидати за закрила.

Препоръка 14. Да се осигури механизъм за ефективен контрол от страна на ръководството на ДАБ на задължението за своевременно предоставяне на писмена информация на търсещите закрила за правата и задълженията им по време на провежданото с тях производство, процедурата, която ще се следва по време на разглеждането на молбата им за международна закрила, както и за правото им на правна помощ.